

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОКОПРОДУКЦІЄЮ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

***Береговий К.В., аспірант*,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України***

Молочне скотарство – провідна галузь тваринництва. Від його розвитку залежить ступінь продовольчої безпеки держави. З молока виготовляють масло, сир, молочнокислі, інші продукти та казеїн - сировину для промисловості. Забезпечення здоров'я нації шляхом оптимізації якостей продукції і переробки молока є найдешевшим способом запобігання більшості хвороб. У зв'язку зі зміною відносин власності та здійснення інших ринкових перетворень в Україні, призвели до катастрофічного зменшення поголів'я великої рогатої худоби та корів. Тобто, йдеться про ті засоби виробництва, які незамінні і лише за наявності їх можливе виробництво молока та яловичини.

В господарствах усіх категорій за період з 1991р. на 1 січня 2014р зменшилося корів на 70,1%, або на 5869,4 тис. голів і становило на 1 січня 2014р. 2508,8 тис голів. За рік з 1.01. 2013р. по 1.01.2014р. зменшилося поголів'я корів на 45,5 тис. голів або на 1,8%. [Джерело: тут і далі Держкомстат України].

У сільськогосподарських підприємствах за 23 роки зменшилася чисельність корів на 5626,2 тис. голів, або на 90,9% і становило у 2014р. 565,4 тис. голів. У господарствах населення утримувалося чисельність корів у 2014 році 1943,4 тис. голів це менше проти 1991 року на 11,1%. Частка господарств населення до загальної кількості корів у 2014 р. становила 77,5%.

Негативно впливає на відтворення чисельності корів ще низький рівень виходу телят від 100 корів, він становив у 2013р. 72 голови. В Україні тільки 164 с-г. підприємство, або 5,3 % до загальної їх кількості, мають 90-94 голів вихід телят від 100 корів.

Щодо концентрації корів у виробників молока, то 1 січня 2014р. в Україні лише близько 7,1% сільськогосподарських підприємств мають поголів'я чисельністю 500 - 999 тварин, у яких утримується 149,4 тис. корів, або 26,5% до загальної їх череди. 40 сільськогосподарських підприємств, або 1,3% до загальної їх

* Науковий керівник – Горьовий В.П., д.е.н., професор

чисельності утримують 1000 – 1499 корів всього у цих підприємствах утримується 48,6 тис. голів корів, або 8,6 % до загальної їх чисельності. Більше 1499 голів корів утримують 17 с.-г. підприємств, або 0,5% до загальної їх чисельності.

У зв'язку із скороченням чисельності корів в Україні відповідно зменшилося виробництво молока. За період з 1990р. по 2013р. виробництво молока у всіх категоріях господарств зменшилося на 13,1 ман. т або на 53,1%. У 2013р. всього вироблено молока 11,5 ман. т. Сільськогосподарські підприємства за цей період зменшили виробництво молока на 84,5% і виробили його у 2013 р. 2582,5 тис. т.

Господарствах населення за роки, що ми досліджуємо збільшили виробництво молока на 51,6% до 8905,7 тис т (у 2013 р.). Частка господарств населення у виробництві молока із року в рік збільшується. У 1990 році вона була 23,9% до всього виробництва молока в 2013 році вже 77,5%. У господарствах населення, як правило, утримується по 1-2 корови, що не дає можливості впровадженню новітніх технологій утримання й годівлі тварин, а також їх належному ветеринарному обслуговуванню, а отже, у підсумку технологічно не дозволяє забезпечити отримання високоякісної молочної продукції. Так, молоко, вироблене у господарствах населення, відповідає вимогам лише другого гатунку за 9 місяців 2014р. вони здали 83,1% молока другого гатунку, тоді як вироблене у великих сільськогосподарських підприємствах – у переважній більшості реалізується вищим (33,2%) і першим гатунком (52,1%). Від цього залежить і ціна на молоко.

За останні роки в Україні депо збільшився надій молока на одну корову в рік і він становив у 2013р. 4446 кг. За період, що ми досліджуємо, прослідковується хороша тенденція, середній річний удій молока від однієї корови збільшується в сільськогосподарські підприємствах у 2,5 рази, і становив у 2013р. 4827 кг.

Середній річний удій молока від однієї корови у господарства населення становив 4343 кг, що більше на 59,6% порівнюючи цей показник з 1995 роком.

Необхідно досягати надій молока від однієї корови в рік 5000 – 6000 кг і більше в усіх категоріях господарств тоді молоко буде більш прибутковим.

Серед країн світу найвищі надой молока від однієї корови в США 9841 кг, в Німеччині надій молока від однієї корови у 2012р. становив 7280 кг, у Франції цей показник становив 6583 кг.

Характерним для цих країн є те, що чисельність корів в них зменшується, а виробництво молока збільшується.

В Україні у 2013 році споживалося на одну особу в рік масла вершкового 2 кг, сиру твердого – 5,4 кг. У 2011р. в європейських країнах, таких як Франція населення споживає масла вершкового на одну особу в рік 7,6 кг, сиру – 24,1 кг, у Німеччині відповідно споживається масла вершкового 5,8 кг на одну особу в рік, сиру – 21,50 кг, у США відповідно масла вершкового 2 кг, сиру – 15,40 кг. Одна особа в рік в Україні споживає 220,9 кг молокопродукції, або тільки 58,1% до нормативі МОЗ, це менше на 159,1 кг. У 2013 році в Україні було вироблено молока 11488 тис. т, а необхідно щоб задовольнити повністю потреби населення виробляти 17480 тис. т. Для того, щоб задовольнити раціональну норму харчування населення України необхідно виробляти масла вершкового 258 тис. т виробляємо 94,3 тис. т, сметани необхідно виробляти 276 тис. т, сирів кисломолочних виробляємо 83,7 тис. необхідно 412 тис. т, сири тверді виробляємо 164 тис. т необхідно 244 тис. т для задоволення раціональної норми споживання [Дані Держкомстату].

Виходячи з тих умов які склалися в галузі скотарства за роки перебудови можливо дійти висновку, що основною проблемою галузі є зменшення поголів'я тварин і обсягів виробництва продукції, яке відбувається в господарствах усіх форм власності.

Основні причинами, що призвели до руйнівних наслідків у скотарстві та які необхідно усунути:

- нестабільний рівень закупівельних цін на молоко, що не забезпечує стійкого безбиткового його виробництва і знижує інвестиційну привабливість галузі;

- недостатнє забезпечення якісними кормами та не збалансована годівля корів;

- недосконалий механізм державного регулювання імпорту молочної продукції, яка завозиться за значно нижчими цінами, що ставить вітчизняного товаровиробника у нерівні умови і несе загрозу подальшого згортання виробництва;

- відсутність вигідної для товаровиробника кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів виробництва;

- слабе інтегрування виробництва, переробки і реалізації молочної продукції, що призводить до різких коливань закупівельних цін на молоко;

- низька платоспроможність населення;

- значне зменшення кількості великих спеціалізованих підприємств із високим рівнем концентрації поголів'я і технологічного забезпечення виробництва молока;
 - недостатня підтримка держави процесів ведення селекційної роботи;
 - морально застарілі технологічні і технічні засоби виробництва на фермах, що зумовлює високу енергоємність виробництва одиниці продукції скотарства та її собівартість;
 - виробництво абсолютної більшості молока в особистих господарствах населення, яке здійснюється на натуральній основі, що унеможливає застосування сучасних технологій його виробництва.
- В силу дії зазначених негативних факторів величезний економічний потенціал галузі не використовується і на половину, надзвичайно низькою залишається якість молока.

ОСОБЛИВОСТІ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Бобрус А.С., Бобрус М.С., студенти,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Стратегічним напрямком сільськогосподарського виробництва для забезпечення країни продуктами харчування, а переробних підприємств – сировиною, є розвиток рослинництва. Галузь рослинництва є визначальною у розвитку інших галузей, особливо тваринництва, оскільки кормова база останнього створюється переважно в цій галузі [1].

Рослинництво є комплексною основною галуззю сільського господарства, її продукція становить більше половини валового виробництва продукції сільськогосподарського виробництва.

Сільське господарство вже давно вважають «локомотивом» вітчизняної економіки, оскільки воно є засобом для існування великої кількості людей (станом на 1 січня 2014 року в Україні проживав 14320399 постійних сільських жителів) і має життєво важливе значення для розвитку сільських територій і боротьби з бідністю. Враховуючи

* Науковий керівник – Василенко Т.В., старший викладач